

Adriana Matejková

Výber z edičných aktivít

MATEJKOVÁ, Adriana (ed.). *Alma Mater Banská Štiavnica: Európsky význam Baníckej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici*. Banská Štiavnica: Slovenské banské múzeum, 2006, 184 s. ISBN 8085579-33-2.

Zborník prednášok slovenských a zahraničných vedeckých odborných pracovníkov a univerzitných pedagógov vydaný pri príležitosti otvorenia rovnomennej medzinárodnej výstavy v Banskej Štiavnici (7.9.2006). Príspevky dokumentujú históriu montánneho školstva na Slovensku, význam Baníckej a lesníckej akadémie, zvyky a tradície banskoštiavnických akademikov v Banskej Štiavnici a zároveň prezentujú kultúrne dedičstvo bývalej banskoštiavnickej akadémie, ktoré je v súčasnosti uchovávané v slovenských a zahraničných múzeách a archívoch.

MATEJKOVÁ, Adriana (ed.). *Múza: Marína, Andrej Sládkovič a Banská Štiavnica*. Banská Bystrica: Štúdio Harmony, 2004. 72 s. ISBN 80-969180-3-6.

Publikácia je výsledkom dlhoročného pramenného výskumu zostavovateľky v slovenských archívoch a múzeách týkajúceho sa životných osudov Márie Pischlovej, vyd. Gerzsöovej a Andreja Sládkoviča. Publikácia približuje životné osudy Maríny a Andreja Sládkoviča a jeho vzťah k Banskej Štiavnici, kde študoval. Okrem spracovaného životopisného materiálu publikácia obsahuje fotografie kresieb Márie Pischlovej, kompletne z nemčiny preložený a prepísaný jedinečný poznámkový zošit „Encyklopédia Márie Pischlovej“ z roku 1836, reč evanjelického farára Michala Sterczela na jej svadbe, osobnú korešpondenciu Marínu a fotografickú dokumentáciu. V publikácii boli prvýkrát uverejnené unikátne písomné dokumenty Márie Pischlovej, vyd. Gerzsöovej zo Slovenského banského múzea v Banskej Štiavnici a Literárneho archívu Slovenskej národnej knižnice v Martine: Publikácie obsahuje aj súpis prameňov o živote Márie Pischlovej, vyd. Gerzsöovej a Andreja Sládkoviča.

Zostavovateľka publikácie predmetnú tému a unikátne predmety prezentovala na viacerých rovnomenných výstavách realizovaných v Slovenskom banskom múzeu v Banskej Štiavnici (2005), Múzeu Andreja Sládkoviča Krupine (2006) a Slovenskom národnom literárnom múzeu SNK v Martine (2007).

MATEJKOVÁ, Adriana - KAMENICKÝ, Miroslav(eds.). *Európsky význam slovenského baníctva v období stredoveku a novoveku: zborník z medzinárodného sympózia, konaného 8.-10.9.2010 v Banskej Štiavnici*. Banská Štiavnica: Slovenské banské múzeum, 2010. 180 s. ISBN 978-80-85579-41.

Zborník prednášok z medzinárodného sympózia konaného pri príležitosti 110. výročia začiatku múzejníctva v Banskej Štiavnici a 60. výročia založenia Štátneho ústredného banského archívu.

Autormi príspevkov sú vedeckí odborní pracovníci zo slovenských a zahraničných vedeckých inštitúcií múzeí a archívov. Príspevky sú zamerané na dejiny múzejníctva a archívniectva v Banskej Štiavnici, dejiny baníctva a hutníctva na Slovensku, kultúrne a industriálne dedičstvo stredoslovenských a východoslovenských banských miest, banícke školstvo, archívnu problematiku, ochranu a prezentáciu kultúrneho dedičstva s dôrazom na európsky význam slovenského baníctva v minulosti. Pri príležitosti konania medzinárodného sympózia a 500. výročia narodenia významného, humanistu, renesančného literáta a banskoštiavnického mešťana Pavla Rothana Rubigalla bola pripravená medzinárodná výstava *Zlatý vek Banskej Štiavnice v období renesancie. Pavol Rubigall a jeho doba*. (Slovenské banské múzeum, Berggericht, 8.9.2010-14.8.2011). Časť odborných vedeckých príspevkov v zborníku je venovaná aj tejto významnej osobe banskoštiavnických montánných a kultúrnych dejín.

VÁŠÁRY, Jozef: *Nárečie banskoštiavnické*. Banská Štiavnica: Slovenské banské múzeum, 2015. 71 s. ISBN 978-80-85579-51-2. (MATEJKOVÁ, Adriana, zostavovateľka, redaktorka)

Cenným dielom Jozefa Vášáryho je jazykovedno-etnografický slovník *Banskoštiavnické nárečie*, ktoré dokončil v roku 1955 a v ktorom sa venoval jazykovednému rozboru a ukázkami tohto nárečia a ktoré je zachované v Archíve Slovenského banského múzea v Banskej Štiavnici. Cieľom jeho práce bolo ozrejmiť charakter a bohatosť banskoštiavnického nárečia. V jednotlivých kapitolách sa Jozef Vášáry venoval na základe vybraných ukážok jazykovednému rozboru nárečia z hľadiska hláskoslovia, kmeňoslovia, tvaroslovia a tiež vetnej skladby. Osobitnú kapitolu práce tvorí slovník, v ktorom sú zachytené originálne slová, výrazy, používajúce sa banskoštiavnickom nárečí a tiež ukážky textov v tomto nárečí. Práca Jozefa Vášáryho je jednou z prvých prác, ktorá sa venuje tomuto osobitnému nárečiu. Slovenské banské múzeum v Banskej Štiavnici vydaním tohto originálneho prameňa v jeho prepísanej podobe sprístupnilo odbornej a tiež širšej verejnosti pohľad Jozefa Vášáryho na vývoj, charakteristiku a slovnú zásobu banskoštiavnického nárečia. používaného v minulosti, ale aj k štúdiu jeho súčasnej podoby. Súčasťou publikácie sú aj spomienky dcéry Magdy Vášáryovej na svojho otca, jeho životné osudy, učiteľovanie, literárnu tvorbu a tiež svoje detstvo.

Expozičná a výstavná a činnosť (výber)

- výstava *Z najnovších akvizícií múzea*. (Slovenské banské múzeum, Berggericht, 1.7.2020-20.9.2020, (návrh koncepcie a scenára výstavy, organizácia realizácie výstavy)
- on-line výstava *120. rokov múzejníctva v Banskej Štiavnici - prezentácia histórie a zbierkových klenotov Slovenského banského múzea* na webovej a facebookovej stránke múzea k 120. výročiu založenia Mestského múzea v Banskej Štiavnici (návrh koncepcie, obsahového zamerania, návrh tém výstavy, vypracovanie časového harmonogramu prípravy výstavy a zverejňovania jednotlivých tém)

- výstava *Ecceterra ... (Hľa krajina ...): Banská Štiavnica – veduty a mapy v premenách času.* (Slovenské banské múzeum, Berggericht, 3.12.2019-20.9.2020)
- inovácia expozície *Baníctvo na Slovensku* – príprava scenárov, textových a fotodokumentačných podkladov pre expozičné časti: *Banské školstvo* (témy: *Počiatky banského školstva v Uhorsku, Banská škola v Smolníku, Na ceste k Banskej akadémii v Banskej Štiavnici, Zriadenie Banskej akadémie, Vedecký profil Banskej akadémie v 18. storočí, Snahy o reformy akadémie a výučba lesníctva, Nové učebné plány a rozvoj Banskej a lesníckej akadémie, Rozvoj a reorganizácia akadémie do jej odšťahovania v roku 1919, Zvyky a tradície banskoštiavnických akademikov, Študentská Veľká obec Steingruben, Budovy a pamätné miesta Banskej a lesníckej akadémie*), *Banské právo a banská správa* (témy: *Banské právo a banská správa v období stredoveku, Maximiliánov banský poriadok z roku 1573, Banské právo a banská správa východoslovenských banských miest, Banská správa a zákonodarstvo v 18. storočí, Banské právo a banská správa od roku 1848 po súčasnosť*), *Cisárske návštevy v Banskej Štiavnici v 18. storočí.* (Slovenské banské múzeum, Kammerhof, 2018-2020)
- výstava *Ich Veličenstvá prichádzajú ...!* (Slovenské banské múzeum, Berggericht, 10.9.2014-17.11.2014)
- výstava podporená International Visegradfund: *Zlatý vek Banskej Štiavnice v období renesancie. Pavol Rubigall a jeho doba.* (Slovenské banské múzeum, Berggericht, 8.9.2010-14.8.2011)
- medzinárodná výstava podporená International Visegrad fund: *Alma mater – Banská Štiavnica. Európsky význam Baníckej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici.* (Slovenské banské múzeum, Berggericht, 7.9.2006-31.8.2007). Výstava bola v reinštalovaná v priebehu roka 2008 v Lesníckom múzeu v Šoproni.
- výstava: *Múza Marína -Marína, Andrej Sládkovič a Banská Štiavnica.* (Slovenské banské múzeum, Starý zámok, 27.4.2005-17.9.2006). Reinštalácia výstavy 31.3.2006-31.5.2006 Múzeum Sv. Anton – Múzeum Andreja Sládkoviča Krupina, reinštalácia výstavy v Slovenskom národnom literárnom múzeu SNK v Martine – 1.2.-14.4.2007. Rok 2001 výstava: *Životná púť Jána Bottu*(Slovenské banské múzeum, Galéria Jozefa Kollára, 25.1.-26.2. 1999)
- výstava: *Jozef Horák (1907 – 1974).* (Slovenské banské múzeum, Berggericht, 11.6.-9.7.1999)
- výstava: *Veduty a mapy: zrkadlá premien.* (Slovenské banské múzeum, Berggericht, 10.12.1999 – 31.3.2000)
- expozícia: *Dejiny knižnej kultúry v Banskej Štiavnici* (Slovenské banské múzeum, Kammerhof, vernisáž: 8.9.1998)